

Verslag 1ste fase Herenweg 97 te Schoorl

Bij het verlenen van de vereiste vergunningen voor de bouw van dertien onderkelderde woningen op een perceel land achter Herenweg 97 te Schoorl, was verzuimd na te gaan of er archeologische waarden in het geding waren. Op verzoek van de gemeente (Mevr. B. Detmar) en haar adviseur Cultuurcompagnie Noord-Holland (Mevr. C. Nyst) heeft de schrijver gedurende een aantal dagen de graafwerkzaamheden ter plaatse gevolgd en gedocumenteerd.

Hoewel het graafwerk tot ongeveer drie meter onder het maaiveld reikte, werd daarmee de overstoven prehistorische/vroegmiddeleeuwse cultuurlaag, die overal in de omgeving aanwezig is, niet geraakt. Bij een vergelijkbaar project aan de Burgemeester Peecklaan werd eerder wél een decimeters dikke (akker)laag bloot gelegd, met daarin aardewerk uit de periode tussen het midden van de vijfde eeuw en het midden van de tiende eeuw. Hierna was het complex overstoven door bijna twee meter stuifzand. De top van dit zand bevatte al weer sporen van bewoning uit de dertiende eeuw.

Burgemeester Peecklaan, akkercomplex met overstuivingspakket.

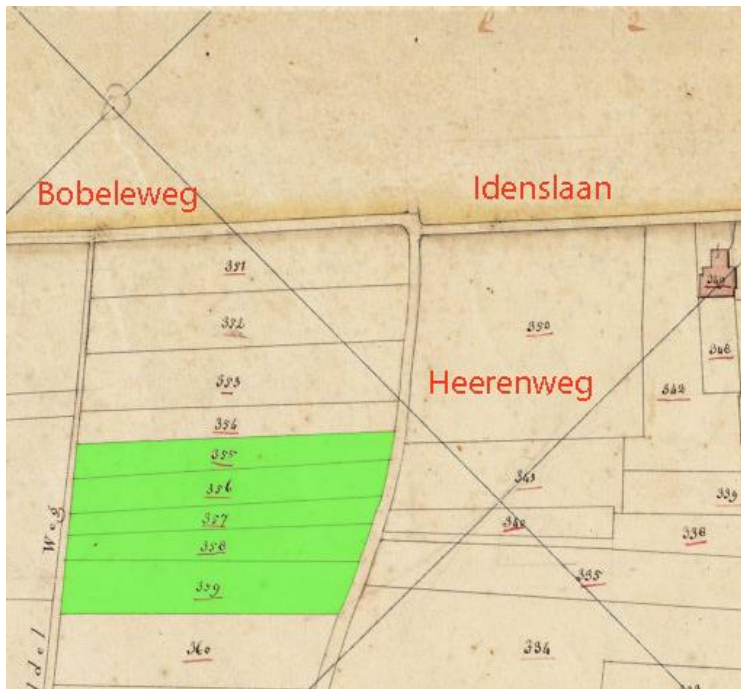
Een vergelijkbare situatie kon aan de Herenweg worden verwacht. En inderdaad bleek het stuifzand al in de twaalfde eeuw al weer tot akker ingericht. Over het gehele gebied bleek de eerste meter van het zand sterk humeus en alle eeuwen ingericht als akkerland. De groei van dit pakket moet te danken zijn geweest aan geleidelijke overstuiving en verbetering van de grond door aangevoerd materiaal. Aan de onderzijde van de akkerlaag, die overigens overal gespit bleek, vielen vooral de insluitsels van uiterst vette blauwe klei op. Deze klei zal zijn aangevoerd uit de omgeving van de Rekere, een oude veenrivier die in de overstromingsfase van de twaalfde en dertiende eeuw meer het karakter van een getijdengeul had gekregen. Hierdoor werd in een ruime zone langs de oevers een zeer vette klei afgezet. Met deze klei werd de kwaliteit van het stuifzand verbeterd. Ook door bemesting werd organisch materiaal ingebracht. Met deze bemesting is ook redelijk wat gebruiksaardewerk op de akkers terecht gekomen. Omdat de datum van het ontstaan van de akkers het meest interessant was, werd uitsluitend materiaal gezocht en verzameld uit het onderste stratum. Dit leverde kogelpotaardewerk en verscheidene soorten importaardewerk op, globaal te dateren in de twaalfde en dertiende eeuw.

Schoorl, Heerenweg 97. Overzicht van de iets bol liggende akkers en de plaats van de greppels er tussen in. Het rechter akkertje bevatte als enige ploegsporen in plaats van spitsporen.

De langgerekte iets bol liggende akkers waren van elkaar gescheiden door greppels en moeten het beeld hebben opgeleverd van 'kadetjesland' zoals dat tot voor kort in West-Friesland overal nog te zien was. De onderlinge afstanden tussen de greppels varieerden tussen de negen en vijftien meter. Opvallend was de constatering dat de huidige zuid- en noordgrens van het perceel volledig binnen

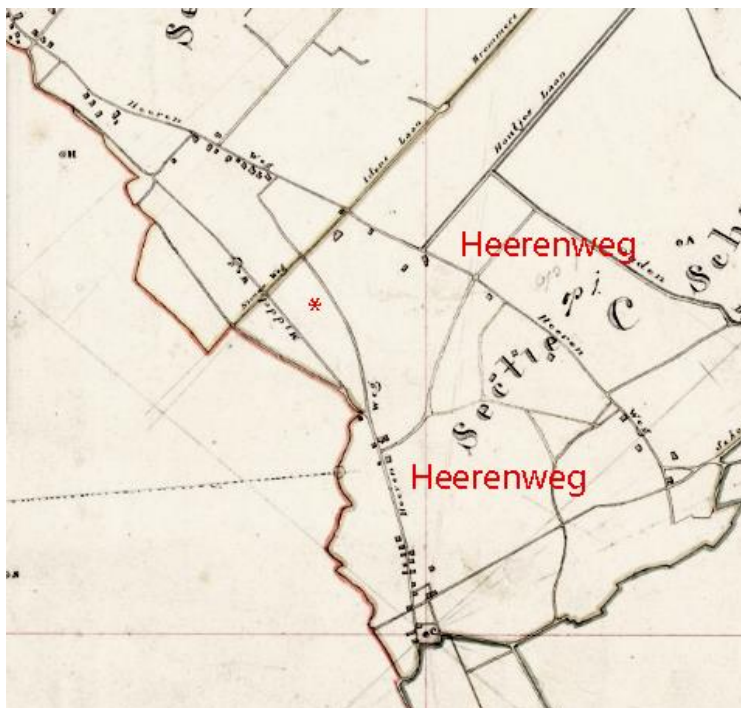

het ritme van de akkers viel en daarmee grenzen waren die dateren uit de periode van de inrichting van het gebied.

Op de oudste kadastrale kaarten is de inrichting goed te zien en corresponderen zelfs enkele van de daar aangegeven sloten met de greppels die in 2013 werden geconstateerd.

Plangebied op de oudste kadastrale kaart geprojecteerd.

Het gehele gebied tegen de duinen aan lijkt anders te zijn ingericht dan de delen dichterbij de Rekere. Ook het wegenpatroon is aangepast. Er lopen zelfs twee 'Heerenwegen' op enige afstand van elkaar. De westelijke zal de oudste (deels overstoven) weg zijn en de oostelijke is later aangelegd. Ook valt op dat de bebouwing langs de Oude Heerenweg in 1820 plots lijkt op te houden en dat langs de nieuwere Heerenweg vanouds huizen staan. Het lijkt er op dat de oostelijke Heerenweg het patroon van de overstuivingen van de tiende en elfde eeuw volgt. Het feit dat het weggetje tussen de Oorsprongweg en de (westelijke) Heerenweg, de Middelweg wordt genoemd, duidt op het feit dat het gebied ooit als geheel werd gezien met een weg in het midden.

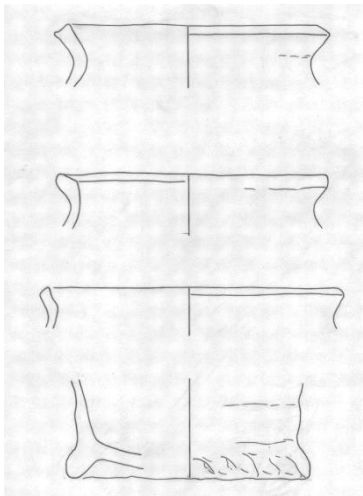
De twee Heerenwegen en het ontbreken van bebouwing rond 1820 zijn op deze kaart goed te zien.

Iets ten noorden van het punt waar de twee Herenwegen samenkomen, ligt de Smeelaan. Daar werd in 2012 een kleine opgraving verricht en kwam op een diepte van 90 cm onder maaiveld een uitgebreid patroon van paalgaten en ingravenen tevoorschijn, die wijzen op bewoning in de dertiende eeuw langs de Heerenweg. Heerenweg 97 zou eveneens sporen van bebouwing kunnen hebben, maar de gevonden akkers bevinden zich op te grote afstand van de weg, zodat die veronderstelling op dit moment niet getoetst kan worden. Daarmee blijft voorlopig ook onduidelijk welke van de twee Heerenwegen een bebouwingsas heeft gehad in de Late Middeleeuwen.

Vondstenlijst uit onderzijde akker:

SPOOR	AARDEWERKSOORT	DEEL / GROOTE	BIJZONDERHEDEN
Onderzijde akker	Andenne	wanfragmentje	Beige
Onderzijde akker	Andenne	wandfragmentje	Beige
Onderzijde akker	Andenne	groot wandfragment	rozebeige
Onderzijde akker	Andenne	wandfragmentje	beigegrijs met groen glazuur
Onderzijde akker	Andenne	wandfragmentje	rozegrijs; zacht baksel
Onderzijde akker	Andenne	wandfragmentje	rozegrijs; zacht baksel
Onderzijde akker	Andenne	wandfragmentje	oranjebeige
Onderzijde akker	KP	randfragment	Rozebeige; zand en potgruis
Onderzijde akker	KP	randfragment	Zand en potgruis; beige
Onderzijde akker	KP	Rand/oor fragment	Bak; fijn zand, beige
Onderzijde akker	KP	wanfragmentje	oranjebeige; zand
Onderzijde akker	kp	wandfragmentje	grof zand beige
Onderzijde akker	kp	2 aep randfragmenten	zand; beige
Onderzijde akker	kp	randfragment	Bak; fijn zand, beige
Onderzijde akker	KP	groot wandfragment	zand; grijs met bezemstreek
Onderzijde akker	kp	wandfragmentje	zwart/ beige van binnen; zand
Onderzijde akker	kp	wandfragmentje	oranjerood; zand
Onderzijde akker	kp	wandfragmentje	beigegrijs; zand
Onderzijde akker	Pingsdorf	standing	Beige met witte keitjes
Onderzijde akker	Pingsdorf	wandfragmentje	Bruinbeige met paarse engobe
Onderzijde akker	Pingsdorf	wandfragmentje	oranjebeige; oranje engobe

Onderzijde akker	Pingsdorf	kogelpot wandfragment	zand; roze met zwarte kern
Onderzijde akker	Pingsdorf	wandfragmentje	beige
Onderzijde akker	protosteengoed	bodemfragment	Paarsrood grof zand
Onderzijde akker	protosteengoed	wandfragment	Paarsrood grof zand
Onderzijde akker	vroeg rood	wanfragmentje	oranjeroze; loodglazuur
Vroegmiddeleeuwse akker	Merovingisch	bodem/ wandfragment	witgrijs; zand

Drie kogelpotranden en een protosteengoed bodem.

Schagen, 10 april 2013